

KJAK

Fer flatskattasøgan at endurtaka seg

KRISTINA HÁFOSS

Løgtingskvinna
fyri Tjóðveldi

Tá flatskatturin og pensjónsskuttingin vórðu samtykt 23. desember 2011, vórðu málini trýst ígjøgnum Løgtingið. Málið var heilt greitt, at fáa samgongutingfólk at taka undir við hesum, áðrenn tey vistu ov nógv um avleiðingarnar av lógaruppskotunum. Málini vórðu lögð fyri á Løgtingi á fyrsta sinni 6. desember og endaliga samtykt við 3. viðgerð longu 23. desember – bert 17 dagar seinni. Eftir stóðu hópurin av ósvaraðum spurningum og óteljandi áheitanir um nágreiningar og meira fyrireiikingartíð. Øll stóðu spyrjandi. Hvat hendir ?

Tað frættist, at sjálvt Løgmaður ringdi til ein og ein samgongutinglim og segði frá, at um tey ikki atkvøddu fyri, so vóru tey ikki partur av samgonguni. Jørgen og Kaj Leo gingu sostatt hond í hond á odda, at trýsta málið ígjøgnum.

Yvir 300 mió. kr. minni í landsskatti

Avleiðingarnar kenna vit øll. Landskassin fær nú langt yvir 300 mió. kr. minni inn í

landsskatti í 2012, enn landskassin hevði fingið um flatskattalættin ikki varð framdur.

Samstundis verða góðar 200 mió. kr. í framtíðar pensjónsskattainntøkum brúktar her og nú í 2012. Inntøkur, ið koma at mangla seinni, tá somu pensjónistar ikki skulu rinda skatt – siga Jørgen og Kaj Leo. Veruleikin er tó ein annar, nevnliga at pensjónistarnir tá koma at rinda høg brúkaragjöld ella nýggjar skattir, tí tá pensjónistarnir ikki fara at rinda nakran skatt tá, kemur landið at mangla skattainntøkur til vælferðartænasturnar.

Nú allir pensjónistar ikki skulu rinda skatt í framtíðini, varð alt grundarlagið undir tí semju, ið var so sera nær um eina pensjónsnýskipan, tí eisini undirgravað.

300 mió. kr. frá øllum til tey við hægri inntøkunum

Ein onnur avleiðing er, at á hvørjum ári verða nú 300 mió. kr., ið vit øll eru við til at figgja, fluttar til tann partin av føroyingum, ið

hava hægst inntøkur. Hesir fáa skattalættar á fleiri túsund krónur um mánaðin, meðan føroyingar við lág- og miðalinntøkum hava fingið eina eyka skattarokning umvegis hækkaða pensjónsskattinum á kapitalpensjón úr 35% uppí 40%, og á luta- og lívrentupensjón frá at verða skattað progressívt sum A-inntøka, til at verða skattað sum flatskattur á 40% frá fyrstu krónu.

100 mió. kr. mangla í og skulu nú sparast í vælferðartænastum

Omaná tí heila, so eru minst 100 mió. kr. á muni millum tað, ið fæst minni í landsskatti og tær framtíðar pensjónsskattainntøkur, ið valt verður at nýta í dag. Tí skulu nú munandi sparingar fremjast innan almannaverkið, heilsuverkið, samferðslu, mentan, gransking og á Fróðskaparsetrinum. Eitt nú vil landsstýrið, at fyritiðarpensjónistar skulu spara 10 mió. kr., sjúkrahúsini skulu fremja umfatandi sparingar, eldrasambýli verða umløgð til dagtilhald uttan at heimarøktin verður uppræft, Fróðskaparsetur Føroya skal spara 1,5 mió. kr. til verandi virksemin, Mentanargrunnurin verður skorin við 20%, og túratalið til Suðuroyar og Sandoyar verður minkað í 2013.

Fyri hvønn skuldi tað loysa seg ?

Alt orsakað av einum – um tú veruliga hugsar um

tað – rættiliga fanatiskum orðatak. “Tað skal loysa seg at arbeiða”. Líknandi orðatøk eru ikki ókend í søguligum høpi. Sjálvandi skulu vit øll kenna á okkum, at vit fáa nakað burtúr tá vit fara til arbeiðis. So hevur altíð verið. Men fyri hesa samgonguna er hetta orðatak eftir øllum tey, sum frammanundan hava góða løn ella frammanundan hava møguleika fyri at arbeiða fulla tíð. Øll onnur, fáa munandi minni enn áðrenn. Samstundis verða grundleggjandi vælferðartænastur okkara nú skerdar og verður neyðugt at siga fólki úr starvi. Nógv munnu standa spyrjandi. Fyri hvønn skuldi tað loysa seg ?

Høgravenda kósir móti minimalstatinum er sett

Ongantið áður hevur politikkurin verið so høgravendur sum nú – og so skeivur sum nú.

Kósir fram móti minimalstatinum er sett. Fólkaflokkurin ynskir ein so lítlan almennan geira sum møguligt, helst ongan skatt og bert brúkaragjöld. Lunnarnir eru nú lagdir, og vit onnur kunnu bert undrast yvir, at hinir samgonguflokkarnir renna glaðbeintir aftaná. Óskiljandi.

Heldur enn at skapa álit og fáa føroyingar at kenna seg tryggjar við framtíðarútlitini, so vøkstur aftur kemur í nýtsluna, virksemin og arbeiðsloysið minkar, so fremur landsstýrið ein øvugt-

an politikk. Ein, ið fremur misálit og ótryggleika. Tíverri.

Tað er ongantið ov seint at broyta kós

Men vónin er, at hetta ikki er ein gongd í heldur áfram. Tað er ongantið ov seint at læra av sínum feilum. Vónandi hevur samgongan lært, at verandi politikkur ikki er álitisvekjandi og skapar ikki ta framgongd, ið vit øll ynskja okkum. Hetta sæst eitt nú av MVG-inntøkunum, ið vísa, at MVG-inntøkurnar frá vanligu húsarhaldsnýtslurvørunum eru minkaðar í 2012 í mun 2011, hóast prísavøkstur og hóast skattalættar. Hetta sigur ikki so lítið, men samsvarar júst við tað, ið andstøðan hevur víst á frá byrjan, nevnliga at skattalættar til tey við hægri inntøkunum skapa ikki búskaparvøkstur. Ynskir tú vøkstur so eru skattalættar ikki sterkasta amboðið, men skal hetta nýtast, so er at veita lættar til føroyingar við lág- og miðallønnum.

Sterkasta amboðið er ein álitisvekjandi og uppbyggjandi politikkur. Privata nýtslan er í dag sera lág. Nýtslukvotan væntast at vera heilt niðri á 82% í mun til 95% vanligu. Um bert føroyingar nýttu sama part av lønini til nýtslu, sum vit gera vanligu, so hevði landið fingið 2-300 mió. kr. meira inn í skattum og avgjöldum, og hallið hjá landinum var tá burtur. So tað snýr seg um at skapa ein álitisvekjandi politikk, so fólk kenna seg trygg um framtíðarútlitini,

so vilja vit aftur hava javnvág í landshúsarhaldinum. Tað er at vóna, at samgongan sær týðningin av hesum, og broytir kós.

Landsbankin avtakast – fer søgan at endurtaka seg ?

Eitt mál har samgongan hevur møguleika at broyta kós og vísa vilja til at gera tingini rætt, er málið um avtøku av Landsbankanum. Í hesum málinum eru tíverri óhugnaliga nógvir líkheindir við gongdina í málinum viðvíkjandi flatskattinum og pensjónsskattinum.

- Ongin hoyring áðrenn landsstýrið tekur støðu og ger lógaruppskot.
- Ongin hoyringsskriv áðrenn málini verða lögð fyri Løgtingið.
- Sera illa fyrireikað lógaruppskot, við nógvum feilum og enntá skeivum og villileiðandi upplýsingum.
- Nærum allir partar á arbeiðsmarknaðinum mótmæla framferð og lógaruppskotum.
- Ótalligar áheitanir í almenna rúminum á landsstýrið um, at steðga ætlunini.
- Øll andstøðan og fleiri samgongutingfólk vísa á, at uppskotini als ikki eru í lagi.
- Løgmaður lovar øllum føroyingum at onki verður gjørt uttan at kenna avleiðingar áðrenn, og at øll skulu kenna seg trygg.

Framhald av síðu 19

Framhald av síðu 17

- Búskaparráðið og Hagstovan fara sama vegin.
- Fakfeløgini vóru trýst í botn og sleptu gomlu meginregluni um lønarhækkingar í prosentum. Úrslitið varð, at Jørgen slapp at taka avgerð um, hvussu sosiali elevatorurin í fakfeløgnum skuldi lyftast og lorast.
- Bókasøvnini tódna munandi í figgjarlógaruppskotinum 2013, og Tjóðpallurin hevur næstan fingið mønustingin. Ein systematisk niðurbæring er hartil farin í gongd av Mentanargrunninum.
- Havrannsóknarskipið, sum hevði verið liðugt tíðliga í 2014, um leisturin vit lögdu varð fylgdur, er nú skotið so langt av politiskum haga, at alt bendir á, at Føroyar, lutfalsliga størsta fiskivinnutjóðin av øllum, helst ongar hav- og fiskirannsóknir kann gera í nærmastu framtíð,

- tá "Magnus Heinason" ikki orkar meira.
- ES-granskingin fær onga figging í figgjarlógaruppskotinum, harvið fær føroysk gransking ein soverðnan lúsing, at stígur kemur í eitt høpi, sum øll lond, ið ætla vøkstur og menning, leggja almikla orku í.
- Tey arbeiðsleysu vórðu skorin í útgjaldinum, og fyritiðarpensjónistarnir verða alt annað enn leskaðir í figgjarlógaruppskotinum hjá Jørgen.
- Laðað verður upp í dyrnar á Sendi-stovuni í London. Neyðuga bindiliðið í Stóra Bretlandi, -sum hevur havt so ómetaliga stóran týðning heilt síðani seinra heimstrið. Í grundini einasta alternativ við heimføðisásina Keypmannahavn-Tórshavn.
- Trygdarnetið burturav – Heilsuverkið – fær heldur ikki frið fyri longu fingrunum hjá sam-

gonguni. Ongin trilkast við at gjalda til hesa trygdina, sum øll onkuntíð fáa brúk fyri á lívsleiðini, tí er tað ófatiligt, at sjálvt ein so vital funktión, sum sjúkrahúsini, ikki fáa frið fyri hesum politisku gavstrikkunum.

Ræning og rán. Á alljósum degi. Stólparnir og súlurnar undir føroyska samfelagnum verða tilvitað foyktar burtur. Politiskt mentanarloysi liggur sum ein køvandi dýna yvir øllum samfelagnum. Fólk flýggja yvir háls og herðar av landinum, undan regime´num hjá ideologiska fantastinum Jørgen Niclasen, og sjokkdoktrin hansara varpar áfram so magnfullar ravmagnsbylgjur út í samfelagið, at man øtast um, at hvørki fólk, miðlar ella andstøða ikki enn hava varnast, at fóturin er við at fara undan samfelagnum á sama hátt sum á koloss-

inum á leirfótum, soleiðis sum vit lesa um tað í bókini hjá Dánjali í gamla sáttmálanum.

Hugmóð og arrogansa eru við at fara við øllum. Í eini samrøðu í sjónvarpinum hin 16. október 2012 sigur Jørgen Niclasen orðarætt: "Eg eri kanska meira kendur fyri at fáa ting at henda enn Høgni Hoydal". Hvør mundi hugsa sítt. Men tann stóri spurningurin sum eftir situr, er, hvussu í víðastu verð tað kann bera til, at tann sosialliberali Sambandsflokkurin, sum einaferð hevði rúm á ovastu rókum fyri fólki sum Eilífi Samelsen, Lisbeth L. Petersen og Peturi Ellefsen, og hin supersociali Miðflokkurin, frá fyrstum ideologiskt víðgirdur suðuri í sosialdemokratisku kommununi á Tvøroyri, hava latið hesi ránini henda, og hvussu tað kann bera til, at hesi hava svorið Jørgen eið, tá hann nú fer í holt við tað ulti-

mativa ránið frá Føroya fólki, at privatisera landgrunnin á heilt fáar hendur og øll veiðirættindi á mið- og fjarleiðum í allar ævir, - tað man vera teimum flestu hin størsta gátan.

Reykurin, á indifferentu gomlu sjálvstýrarunum, fer í allar ættir, alt eftir hvønn vegin vindurin úr veröld blæsir, og har sum frægasta lønin og pensjónin er at finna, tí er ongin orsök til at brúka farran av heilavætu til tað kompanið.

Tímin er komin til broyting, siviliseraða bylting og eina nýggja framtíð, sum skal byggjast á samfelagsligu ruinirnar, ið sløðast allastaðni í kjalarslóðini eftir Jørgen Niclasen.

△